

NEGYEDIK OSZTÁLYOS ÁLTALÁNOS ISKOLAI TANULÓK RITMUSOLVASÁSÁNAK VIZSGÁLATA SZEMMOZGÁSKÖVETŐ MÓDSZERREL

Sörös Edit, Buzás Zsuzsa
Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar

Kulcsszavak: zeneoktatás; szemmozgáskövetés; ritmuskészség

A kottaolvasással kapcsolatos kutatások leginkább az amatőr vagy professzionális zenészek készségeivel foglalkoznak, melyek szerint a hangmagasság és a ritmus érzékelése különböző folyamatot jelentenek. *Kraus* (2014) középiskolás tanulók ritmusérzékét és annak fejlesztési lehetőségét vizsgálta. A kutatás szerint a ritmusérzék fejlesztése megerősíti a hangfeldolgozó rendszert, így a hang-jelentés kapcsolatokat is, ami elősegíti az olvasás tanulását. Kevés kutatás foglalkozik a gyermekek kottaolvasási készségének vizsgálatával. A zenei műveltség egy részét képező kottaolvasás és írás tanítása az általános iskolai oktatáson belül az ének-zene tanórák feladata.

Kutatásunkban negyedik osztályos tanulók ritmusolvasási készségének vizsgálatával foglalkoztunk. Az adatfelvétel során *Kodály Zoltán* kezdők számára komponált 333 olvasógyakorlatának egy páratlan metrumú, pentaton hangkészletű példáját használtuk a diákok ritmusolvasási készségének vizsgálatára. A szemmozgáskövetéses vizsgálatban 17 negyedik osztályos általános iskolai diák vett részt, akik közül egy sem tanul zeneiskolai képzésben.

A tanulók egyperces néma átnézés után, általuk választott tempóban ritmusnévvel szólalatták meg a nyolcütemes gyakorlatot, melyet négyszer kétütemes zenei motívumokra, illetve kétszer négyütemes szakaszokra osztottunk fel. Valamennyi szakaszon, illetve a teljes kottán a fixációk időtartama a fiúknál jelentősen rövidebb volt, mint a lányoknál. A fixációk száma a kotta első négy ütemén a fiúknál 250, a lányoknál 432. A kotta második négy ütemére csökken a fixációk száma mindkét nemnél (fiúknál 149, lányoknál 239), mely jelentheti, hogy a kotta zenei elemeinek ismerőssé válásával a szem a gyakorlat vége felé már kevesebbet fixál. A kottához kapcsolódó hőtérképek, illetve a videofelvételek segítséget nyújtanak a gyakorlathoz tartozó ritmikai nehézségek feltárásában. A kutatásban kérdőív segítségével vizsgáltuk a tanulók ének-zene érdemjegyeit és egyéb közismereti jegyeiket.

A továbbiakban szeretnénk feltárni a kottaolvasáshoz kapcsolódó ritmus-, illetve dallamolvasási készség jellemzőit az általános iskolai korosztálynál szemmozgáskövető módszer segítségével.